

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію Чернея Володимира Васильовича
**«Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам
у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні»¹**

Запобігання злочинам обумовлене практичними потребами захисту прав і свобод громадян, подальшого реформування системи правовідносин, розробки нової політики, стратегії й тактики запобігання сучасним кримінальним загрозам та негативним соціальним реаліям, що відповідає життєво важливим інтересам та прагненням народу України. Адже сьогодні вся сукупність політичних, економічних процесів та соціальних перетворень у нашій державі сфокусована на необхідності розв'язання єдиного комплексного завдання – забезпечення національної безпеки держави.

Вирішальне значення з точки зору виконання цього комплексного завдання має недопущення неконтрольованого зростання фінансової злочинності, негативних змін в її структурі та формування відповідних тенденцій. Лише наукова методологія комплексного системного дослідження проблем запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ може надати необхідні знання про ці явища й забезпечити широке впровадження отриманих результатів у практичну діяльність.

Окрім банківських установ, важливе місце у фінансових системах переважної більшості країн належить спеціалізованим небанківським фінансовим інститутам, які в останні десятиліття набувають усе більшого розвитку та починають складати серйозну конкуренцію для комерційних банків на ринку фінансових послуг.

Появі та розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг сприяють, як правило, три причини: зростання доходів населення, активний розвиток ринку цінних паперів, надання цими установами спеціальних послуг, які не можуть надавати банки.

Основні напрями діяльності сучасних спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів пов'язані з акумуляцією заощаджень населення шляхом залучення коштів на вклади, випуску власних акцій, облігацій, продажу страхових полісів; із кредитуванням певної сфери економіки або господарської діяльності, групи населення; з наданням іпотечних кредитів; з організацією пенсійного та соціального забезпечення населення; зі здійсненням операцій в межах кредитної взаємодопомоги.

Фінансова криза негативно вплинула на фінансовий сектор України в цілому, значного удару зазнали й небанківські фінансові установи. Дані процеси знайшли своє відображення в наукових публікаціях, проте вони стосуються переважно однієї сфери – банківської системи, діяльності окремих фінансово-кредитних установ.

Таким чином, перед правоохоронними органами постають нові завдання щодо визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових підходів до боротьби з організованою економічною злочинністю, які б відповідали реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства й держави. У цьому контексті важливим кроком є концептуалізація наукових ідей і підходів до створення якісно нового механізму запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні, виявлення й аналізу його складових, удосконалення відповідного регулятивного законодавства та правозастосовної практики. Належно сформульовані ці наукові положення матимуть серйозний синергетичний потенціал за умов їх врахування під час розроблення загальнодержавних і регіональних програм забезпечення економічної безпеки та боротьби зі злочинністю.

Монографія В.В. Чернея «Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні» в сучасних умовах побудови України як демократичної, соціальної та правової держави є як ніколи актуальною. Уперше у вітчизняній юридичній науці досліджено діяльність правоохоронних органів України у виявленні, розслідуванні та запобіганні злочинам, що вчиняються у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні, з точки зору їх сумісної діяльності, зокрема проведення спільних слідчих дій.

У період проведення економічних реформ, погіршення криміногенної ситуації у країні, прагнення злочинних структур інтегруватися й закріпитися в економіці перед органами внутрішніх справ поставлені завдання з розробки й реалізації заходів ефективної протидії злочинності. Виконання цих завдань пов'язане з дослідженням і науковим пізнанням закономірностей, внаслідок яких проявляються негативні тенденції злочинності. Їх з'ясування в теоретичному плані важливе для вирішення проблеми забезпечення поступового зниження її рівня, а у практичному – для проведення організаційно-тактичних заходів щодо посилення протидії злочинам, вдосконалення й налагодження взаємодії органів, які протидіють їм, поліпшення організації й активізації їх діяльності шляхом застосування науково обґрунтованих ефективних заходів. Усе це обумовлює актуальність монографічного дослідження В.В. Чернея.

Отже, перед правоохоронними органами постають нові завдання щодо визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових підходів до боротьби з організованою економічною злочинністю, які б відповідали реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства й держави. У цьому контексті

¹ Черней В.В. Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні : [монографія] / В.В. Черней. – К., 2014. – 456 с.

важливим кроком є концептуалізація наукових ідей і підходів до створення якісно нового механізму запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансово-кредитних установ в Україні, виявлення й аналізу його складових, удосконалення відповідного регулятивного законодавства та правозастосовної практики. Належно сформульовані ці наукові положення матимуть серйозний синергетичний потенціал за умов їх урахування під час розроблення загальнодержавних і регіональних програм забезпечення економічної безпеки та боротьби зі злочинністю.

Монографія В.В. Чернея – це спроба відповісти на ряд теоретичних і практичних питань, вирішити суперечності між існуючими концепціями кримінальної та кримінологічної реформи й запропонувати авторське бачення розвитку практики щодо запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ.

Монографія Володимира Васильовича Чернея є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмілим підбором матеріалу. Одержані автором науково об-

грунтовані результати розв'язують важливу для юридичної науки і правоохоронної діяльності проблему. Робота визначає, доповнює й уточнює низку положень теоретичного, правового і практичного характеру, є своєчасною та корисною науковою працею. Практичне значення даної роботи не викликає сумнівів – це вдосконалення діяльності правоохоронних органів.

Загалом монографія справляє позитивне враження. Звичайно, не всі ідеї автора праці знаходять однозначну підтримку в науковій громадськості, зокрема, щодо окремих положень застосування нового Кримінального процесуального кодексу України. Напевно, цього й не може бути, адже головне в науці – це пошук загальних закономірностей і перспектив розвитку тієї або іншої галузі знання. Монографію, що рецензується, зі всією однозначністю можна назвати фундаментальною працею у кримінально-правовій та кримінологічній науці.

Отже, рецензована монографія є актуальною та буде корисною для всіх, хто цікавиться цією проблемою, а також для подальших теоретичних розробок у межах юридичної науки і практичної діяльності працівників правоохоронних органів.

**Старший науковий співробітник
відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою
Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, доцент О.О. Кваша**